

Eyüp Sultan Camii-i Şerifi

ŞİFÂ-İ ŞERÎF DERSLERİ

ESERİN ADI: EŞ-ŞİFÂ Bİ-TA'RÎFİ HUKŪKÎ'L-MUSTAFÂ

ESERİN MÜELLİFİ: KÂDÎ İYÂZ (v. 544/1149)

TERCÜME VE ŞERH EDEN: PROF. DR. MEHMET YAŞAR KANDEMİR

65. Ders | 25.Aralık.2016, Pazar - Sayfa 1

(Dersler öğle namazından bir saat önce başlar)

Türkçe Tercüme & Şerhi

Şifâ-i Şerîf Şerhi (3 cilt) - Mayıs 2012

Prof. Dr. Mehmet Yaşar Kandemir

Tahlil Yayınları, www.tahlilyayinlari.com

Eser Hakkında

ŞİFÂ-İ ŞERÎF gönüllerde Peygamber sevgisini tutuşturmak, onu bütün yönleriyle tanıtip anlatmak ve Müslümanlara, Sultân-ı Enbiyâ'nın haklarını savunmayı öğretmek maksadıyla yaklaşık dokuz asır önce Endülüslü tanınmış alim Kâdî İyâz tarafından yazılmıştır.

Görüntü, Ses kayıtları ve Ders notlarına

www.sifadersleri.com

adresinden ulaşabilirsiniz.

DERS KONUSU:

1. BÖLÜM: Yüceler Yücesi Cenâb-ı Hakk'ın Resûl-i Ekrem'in Şân ve Şerefini Yüceltmesi

3. KISIM: Resûl-i Ekrem'in Allah Katındaki Üstün Değeri

10. FASIL: Resûl-i Ekrem'in Şefâat ve Makâm-ı Mahmûd Özellikleri

Arapça Kaynak sf. 269

Türkçe Tercüme, Cilt.1 - sf. 450

فصل

فِي تَفْضِيلِهِ بِالشَّفَاعَةِ وَالْمَقَامِ الْمَحْمُودِ

قال الله تعالى: ﴿عَسَى أَنْ يَبْعَثَ رَبُّكَ مَقَامًا مَحْمُودًا﴾ [الإسراء: ٧٩].

10. Resûl-i Ekrem'in Şefâat ve Makâm-ı Mahmûd Özellikleri

Allah Teâlâ, Resûl-i Ekrem'ini şefâat ve Makâm-ı Mahmûd özellikleriyle diğer peygamberlere üstün tutması konusunda şöyle buyurmaktadır: ﴿عَسَى أَنْ يَبْعَثَ رَبُّكَ مَقَامًا مَحْمُودًا﴾ “Umulur ki böylece Rabbin seni Makâm-ı Mahmûd'a yükseltir.”⁴

Âyetin tamamı şöyledir: “Gecenin bir bölümünde uyanıp kalk, sadece sana mahsus olmak üzere teheccüd namazı kıl. Umulur ki böylece Rabbin seni Makâm-ı Mahmûd'a yükseltir.”

Abdullah ibni Ömer radiyallahu anhümâ şöyle demiştir:

“Kıyâmet gününde insanlar gruplar hâlinde toplanır. Her ümmet peygamberinin etrafında yer alır. Ve onlara adlarıyla hitap ederek: “Ey falan, bize şefâat et! Ey falan bize şefâat et!” derler. Peygamberler şefâate yetkili olmadıklarını söyleyince, sonunda, şefâat dileğiyle Nebiyy-i Ekrem sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına gelirler. O gün, Allah Teâlâ'nın Resûl-i Ekrem'e Makâm-ı Mahmûd'u verdiği gündür.”¹

٥٥٣ - أخبرنا الشيخ أبو علي الغساني الجبائي فيما كتب به إليّ بخطه ، حدثنا سراج بن عبد الله القاضي ، حدثنا أبو محمد الأصيلي ، حدثنا أبو زيد^(١) ، وأبو أحمد ، قالا : حدثنا محمد بن يوسف ؛ قال : حدثنا محمد بن إسماعيل ؛ قال : حدثنا إسماعيل بن أبان ، حدثنا أبو الأحوص ، عن آدم بن علي ؛ قال : سمعتُ ابنَ عمر يقول : إنَّ الناسَ يصيرون يومَ القيامةِ جُثًّا ، كلُّ أمةٍ تتبَعُ نبيِّها ، يقولون : يا فلانُ ! اشفَعْ لنا ؛ يا فلانُ ! اشفَعْ لنا ، حتى تنتهي الشفاعةُ إلى النبي ﷺ ، فذلك يومُ يبعثُهُ اللهُ المَقَامَ المَحْمُودَ^(٢) .

4. İsrâ 17/79.

1. Buhârî, Tefsîr 17/11, nr. 4718. Ayrıca bk. Zekât 52, 1475.

Makâm-ı Mahmûd Nedir?

Ebû Hüreyre radiyallahu anhdan rivâyet edildiğine göre sahâbiler Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e: "Umulur ki böylece Rabbin seni **Makâm-ı Mahmûd'a** yükseltir."² âyetinin anlamını sordular. O da "Makâm-ı Mahmûd şefâat makamıdır." buyurdu.³

Ashâb-ı kirâmdan Ka'b ibni Mâlik radiyallahu anhu (v. 54/674) Peygamber aleyhisselâmın şöyle buyurduğunu rivâyet etmiştir:

"Kıyâmet gününde insanlar Mahşer yerinde toplanacak. Ben ve ümmetimin bir tepe üzerinde bulunacağız. Rabbim bana yeşil bir elbise giydirecek. Sonra konuşmama izin verilecek. Ben de Allah Teâlâ'nın söylememi istediği şeyleri söyleyeceğim (Kendisini öveceğim; şefâat niyâz edeceğim). İşte Makâm-ı Mahmûd budur."⁴

Abdullah ibni Ömer radiyallahu anhumâ rivâyet ettiği bir hadiste şefâat hadisinden söz ederek şöyle buyurdu:

"Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ilerler ve Cennet kapısının halkasını tutar. İşte o gün Allah Teâlâ onu, kendisine vaad ettiği Makâm-ı Mahmûd'a çıkaracaktır."⁵

Hadisin tamamı şöyledir:

"Kıyâmet gününde güneş insanların tepesine iyice yaklaşacak, ter kulaklarının yarısına kadar çıkacak. Onlar işte bu hâldeyken Hz. Âdem'in yanına varıp kendilerine şefâat etmesini isteyecekler. O ise: "Ben bu yetkiye sahip o da aynı şeyi söyleyecek. Daha sonra Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'in yanına varacaklar. Peygamber aleyhisselâm insanlara şefâat edecek ve Cennet'e varıp kapısının halkasını tutacak; işte o gün Allah Teâlâ onu, kendisine vaad ettiği Makâm-ı Mahmûd'a çıkaracak, bütün mahşer halkı onu övecektir."

٥٥٤ - وعن أبي هريرة: سئل عنها رسول الله ﷺ، يعني قوله: ﴿عَسَى أَنْ يَبْعَثَكَ رَبُّكَ مَقَامًا مَحْمُودًا﴾ [الإسراء: ٧٩]، فقال: «هي الشفاعة»^(٣).

٥٥٥ - وروى كعب بن مالك، عنه عليه السلام: «يُحْشَرُ النَّاسُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَأَكُونُ أَنَا وَأُمَّتِي عَلَى تَلٍّ، وَيَكْسُونِي رَبِّي حُلَّةَ خَضْرَاءٍ، ثُمَّ يُؤْذَنُ لِي فَأَقُولُ مَا شَاءَ اللَّهُ أَنْ أَقُولَ؛ فَذَلِكَ الْمَقَامُ الْمَحْمُودُ»^(٤).

٥٥٦ - وعن ابن عمر [رضي الله عنه] - وذكر حديث الشفاعة - قال: فَيَمْشِي حَتَّى يَأْخُذَ بِحُلَّةِ الْجَنَّةِ، فَيَوْمُئِذٍ يَبْعَثُهُ اللَّهُ الْمَقَامَ الْمَحْمُودَ الَّذِي وَعَدَهُ^(١).

2. İsrâ 17/79.

3. Tirmizî, Tefsîr 17/7, nr. 3137; Ahmed ibni Hanbel, *Müsned*, II, 444. Ayrıca bk. II, 441.

4. Ahmed ibni Hanbel, *Müsned*, III, 456; İbni Ebî Âsım, *es-Sünne* (Cevâbire), I, 526, nr. 804; Hâkim, *el-Müstedrek* (Atâ), II, 395, nr. 3383; Taberânî, *el-Mu'cemü'l-kebir* (Selefi), XIX, 72, nr. 142.

5. Taberânî, *el-Mu'cemü'l-evsat* (İvezullah), VIII, 310, nr. 8725; Elbânî, *Silsiletü'l-ehâdisi's-sahiha*, V, 590, nr. 2460.

٥٥٧ - وعن ابن مسعود ، عنه عليه السلام : إنه قيامه عن يمين العرش مقاماً لا يقومه غيره ، يغطيه فيه الأولون والآخرون^(٢).

Abdullah ibni Mes'ûd radiyallahu anhin, Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellemden rivâyet ettiğine göre Makâm-ı Mahmûd, Allah'ın Elçisi'nin Arş'ın sağ tarafında ayakta duracağı bir makam olup ondan başka hiç kimse orada durmayacaktır. Dünyaya önce gelen ve sonra gelecek olan bütün insanlar o makama imrenecektir.¹

Yukarıda Ebû Hüreyre radiyallahu anhin rivâyet ettiği benzeri bir hadiste de, Resûl-i Ekrem Efendimiz'in şöyle buyurduğu geçmişti:

“Cennet elbiselerinden bir elbise giyeceğim. Sonra Arş-ı âlâ'nın sağ tarafında, ayakta duracağım. Benden başka, yaratılmışların hiçbirisi o makamda durmayacaktır.”²

Bu hadisin bir benzerini her ikisi de tâbiîn âlimi olan Kâ'bû'l-Ahbâr³ (v. 32/652) ve Hasan-ı Basrî de rivâyet etmiştir.

Bir başka rivâyete göre Resûl-i Ekrem şöyle buyurmuştur:

“Makâm-ı Mahmûd, ümmetime şefâat edeceğim makamdır.”

وَنَحُوهُ عَنْ كَعْبٍ ، وَالْحَسَنِ .
٥٥٨ - وفي رواية : «هو المَقَامُ الَّذِي أَشْفَعُ لَأُمَّتِي فِيهِ»^(٣).

1. Ahmed ibni Hanbel, *Müsned*, I, 398-399.

2. Tirmizî, *Menâkıb* 1, nr. 3611.

3. Kâ'bû'l-Ahbâr hakkında bilgi için bk. I, 76.

٥٥٩ - وعن ابن مسعود ، [قال]: قال رسول الله ﷺ: «إني لقائم المقام المحمود» قيل: وما هو؟ قال: «ذلك يوم ينزل الله تبارك وتعالى [على كرسيه]... الحديث»^(٤).

Yine Abdullah ibni Mes'ûd radiyallahu anhın rivâyet ettiğine göre Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

“Ben Makâm-ı Mahmûd'da duracağım.” buyurunca ashâb-ı kirâm:

“Makâm-ı Mahmûd nedir?” diye sordular. O da şu cevabı verdi:

“O gün Allah Teâlâ'nın (kullarını hesaba çekmek için) Kürsî'si üzerinde tecelli edeceği gündür.”⁴

Hadisin tamamı şöyledir:

“Cenâb-ı Hakk'ın yer ile gök arasını dolduracak kadar geniş olan Kürsî'si, o gün zorlandığı için yeni deve se-meri gibi gıcırdayacaktır. O gün siz huzûra **yalın ayak, çıplak** ve **sünnetsiz** olarak getirileceksiniz. Kendisine ilk defa elbise giydirilecek kimse Hz. İbrâhim olacaktır. Allah Teâlâ ‘Benim dostumu giydirin!’ buyuracak, hemen Cennet elbiselerinden iki beyaz elbise getirilip Hz. İbrâhim giydirilecek. Ardından beni giydirecekler. Bundan sonra Allah Teâlâ'nın sağında, dünyaya önce gelen ve sonra gelen bütün insanların imreneceği bir makamda duracağım.”

4. Ahmed ibni Hanbel, *Müsned*, I, 398-399; Dârimî, *Rikâk* 80, nr. 2803.

Peygamber Efendimiz'in Şefâati

Ebû Mûsâ el-Eş'arî¹ radiyallahu anının (v. 42/662) rivâyet ettiğine göre Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

“Bana, ümmetinin yarısının Cennet'e girmesini mi, yoksa şefâati mi istersin diye soruldu; ben de şefâati tercih ettim; çünkü şefâat daha çok kimseyi kapsar. Siz bu şefâatin Müttakiler için olduğunu mu sanıyorsunuz? Hayır, şefâatim, çok hatâ eden günahkâr ümmetim içindir.”²

Ashâb-ı kirâmdan Avf ibni Mâlik el-Eşcaî radiyallahu anının da rivâyet ettiği bu hadisin baş tarafında şöyle bir ilâve vardır:

“Resûl-i Ekrem: ‘Bu gece Rabbim beni hangi şeyi seçmekte muhayyer bıraktı, biliyor musunuz?’ diye sordu. Biz de ‘Allah ve Resûlü daha iyi bilir’ dedik.” Hadisin sonunda da şöyle bir ifâde vardır: “Biz, ‘Yâ Resûlallah! Bizi de o şefâat edilenlerden kılması için Allah'a duâ et!’ dediğimizde şöyle buyurdu: ‘O şefâat bütün ümmetim içindir.’”³

“Şefâatim, ümmetimden büyük günah işleyenler içindir.”⁴

٥٦٠ - وعن أبي موسى [رضي الله عنه] عنه ﷺ: «خَيْرْتُ بَيْنَ أَنْ يَدْخَلَ
نِصْفُ أُمَّتِي الْجَنَّةَ وَبَيْنَ الشَّفَاعَةِ فَاخْتَرْتُ الشَّفَاعَةَ؛ لِأَنَّهَا أَعَمُّ؛ أَتَرَوْنَهَا
لِلْمُتَّقِينَ؟ لَا ، وَلَكِنَهَا (١/٥٩) لِلْمَذْنِبِينَ الْخَطَّائِينَ»^(٥)

1. Ebû Mûsâ el-Eş'arî hakkında bilgi için bk. I, 137.

2. İbni Mâce, Zühd 37, nr. 4311.

3. İbni Mâce, Zühd 37, nr. 4317; Elbânî, Sahihu Süneni İbni Mâce, II, 433, nr. 3485.

4. Ebû Dâvûd, Sünnet 23, nr. 4739.

٥٦١ - وعن أبي هريرة [رضي الله عنه قال]: قلت: يا رسول الله! ماذا ورد^(١)

عليك في الشفاعة؟ فقال: «شفاعتي لمن شهد أن لا إله إلا الله مُخلصاً، يصدق لسانه قلبه»^(١).

٥٦٢ - وعن أم حبيبة، قالت: قال رسول الله ﷺ: «أريت ما تلقى أمتي من بعدي، وسفك بعضهم دماء بعض، وسبق لهم من الله ما سبق للأمم قبلهم؛ فسألت الله أن يؤتيني شفاعة يوم القيامة فيهم، ففعل»^(٢).

Ebû Hüreyre radiyallahu anh diyor ki:

“Yâ Resûlallah! Şefâat hakkında sana ne indirildi?” diye sordum. Şöyle buyurdu:

“Şefâatim; kalbi, dilinin söylediğini tasdik ederek¹, bütün samimiye-tiyle Kelime-i Tevhîd'i söyleyenler içindir.”²

Mü'minlerin annesi Ümmü Habîbe radiyallahu anhâ Resûl-i Ekrem sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğunu söylemiştir:

«أريت ما تلقى أمتي من بعدي، وسفك بعضهم دماء بعض، وسبق لهم من الله ما سبق للأمم قبلهم؛ فسألت الله أن يؤتيني شفاعة يوم القيامة فيهم، ففعل»

“Benim vefâtımdan sonra ümmetimin başına ne gibi felâketler geleceği, onların birbirinin kanını haksız yere nasıl dökeceği, daha önceki milletlerin uğradığı belâlara onların da uğrayacağı bana bildirildi. Ben de Cenâb-ı Hak'tan, kıyâmet gününde onlara şefâat etmeyi bana nasip etmesini istedim; niyâzımı kabul buyurdu.”³

1. Bu ifâdeyi “dili kalbini tasdik ederek” diye de anlamak mümkündür.

2. Ahmed ibni Hanbel, *Müsned*, II, 307, 518; İbni Hibbân, *es-Sahîh* (Arnaût), XIV, 384, nr. 2595. İbni Hibbân'ın *Sahîh*'inde hadisin son kısmı şöyledir: “Şefâatim, samimiyetle lâilâhe illallah Muhammedün Resûlullah diyen; dili kalbini, kalbi de dilini doğrulayanlar içindir.”

3. Ahmed ibni Hanbel, *Müsned*, VI, 427-428; İbni Ebî Âsım, *es-Sünne* (Elbânî), I, 96, nr. 215, I, 358, nr. 800; Elbânî, *Silsiletü'l-ehâdîsi's-sahîha*, III, 424-427, nr 1440.

٥٦٣ - وقال حذيفة: يجمعُ اللهُ الناسَ ، في صعيدٍ واحدٍ ، حيثُ يُسمِعهم
الداعي ، وَيَنْفُذُهُمُ البصرُ ، حُفَاءَ عُرَاةٍ كما خُلِقُوا ، سُكُوتًا لَا تَكَلِّمُ نَفْسٌ إِلَّا
بِإِذْنِهِ ، فَيُنَادِي: مُحَمَّدًا! فيقول: لَبَّيْكَ وَسَعْدَيْكَ ، وَالْخَيْرُ فِي يَدَيْكَ ، وَالشَّرُّ
لَيْسَ إِلَيْكَ ، وَالْمُهْتَدِي مَنْ هَدَيْتَ ، وَعَبْدُكَ بَيْنَ يَدَيْكَ ، وَلَكَ وَإِلَيْكَ ،
لَا مَلْجَأَ وَلَا مَنَاجِي مِثْلَكَ إِلَّا إِلَيْكَ ، تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ ، سُبْحَانَكَ رَبَّ الْبَيْتِ ،
قال: فذلكَ المقامُ المحمود الذي ذَكَرَ اللهُ^(٣).

Ashâb-ı kirâmdan Huzeyfe İbnü'l-Yemân⁴ radiyallahu anh (ö. 36/656) şöyle dedi:

“Kıyâmet gününde Allah Teâlâ insanları dümdüz bir yerde toplayacak; onlara seslenen biri, hepsine sesini duyurabilecek, onlara bakan biri, hepsini görebilecek. İnsanlar, yaratıldıkları günkü gibi yalın ayak ve çıplak olacak. Herkes derin bir sükût içinde olacak. Allah izin vermeden kimse konuşamayacak.

Şu âyetler bu manzarayı tasvir etmektedir: “O gün, Ruh ve melekler saf saf olurlar. Rahmân'ın izin verdiklerinden başkası konuşamaz; izin verilip konuşan da doğruyu söyler. İşte bu gerçek olan gündür.”⁵

“Bugün dillerinin tutulduğu gündür. İzin de verilmez ki özür dilesinler. Gerçeği yalanlayanların o gün vay hâline! Bugün hüküm günüdür. Sizi ve öncekileri toplamışızdır.”¹

‘Muhammed!’ diye seslenilecek. Resûl-i Ekrem de şöyle diyecek:

‘Rabbim! Ben Senin emrindeyim! Her zaman hizmetindeyim. Bütün hayırlar Senin kudret elindedir. Şerri de Sen yaratırsın, ama onun yapılmasına râzı olmazsın. Doğru yolu bulan, ancak Senin yardımınla bulur. İşte bu kulun Senin huzûrundadır. Onun hakkında hüküm vermek Sana âittir. Onun her işi Senin kudret elindedir. Senden kaçıp sığınacak ve Senin elinden kurtulacak bir yer varsa, o yine Sensin! Hayrın ve bereketin pek çoktur. Şânın pek yücedir. Seni her kusurdan tenzih ederim. Sen Beyt'in² Rabbisin.’

Huzeyfe İbnü'l-Yemân sözünü şöyle tamamladı: İşte Allah Teâlâ'nın: “Umulur ki böylece Rabbin seni **Makâm-ı Mahmûd'a** (övgüye değer bir konuma) yükseltir.” (İsrâ 17/79) buyurduğu makam bu yerdir.³

4. Huzeyfe ibnü'l-Yemân hakkında bilgi için bk. I, 83.

5. Nebe' 78/38-39.

1. Mürselât 77/35-38.

2. “Beyt” kelimesiyle burada ya **Kâbe** veya meleklerin mâbedi, ziyâret ve tavaf yeri olan **Beyt-i Mâmur** kastedilmiştir.

3. Hâkim, *el-Müstedrek* (Atâ), II, 395, nr. 3384; İbni Ebî Şeybe, *el-Musannef* (Hüt), VI, 319.